C:\Users\Plazma\Desktop\Knhy pdf\Klima_Ladislav-Zde_by_mely_rust_brambory.pdb

# PDB Name: Zde by měly růst brambory
# Creator ID: REAd
# PDB Type: TEXt
# Version: 0
# Unique ID Seed: 0
# Creation Date: 16.8.1973
# Modification Date: 16.8.1973
# Last Backup Date: 1.1.1970
# Modification Number: 0

Zde by měly růst brambory
Ladislav Klíma
Historie libomudrcká, bez morálky
Jednoho jitra probudil se člověk ke hroznému poznání. Od malička čet' a slýchal, ve školách i v kostelích, že on je vrchol a koruna stvoření, že je pánem všeho tvorstva, že všechno na zemi je tu jen k vůli němu, že. nu, však víte. V tom přesvědčení najednou onoho jitra ozvala se v něm syčící pochybnost: Je-li pak tomu tak do opravdy? Děsně se tím zkormoutil. Rozhlížel se vůkol, putoval zemí, opět se rozhlížel a čím dál víc, čím dál neodbytněji duněla v něm otázka: Nač je vlastně všechno to vůkol něho? Ano: jedlé byliny, více méně jedlá zvěř, vonné květiny k libostí jeho nosu, užitečné některé minerály, stromy na palivo a stavivo - ano, ty měly na světě účel, totiž účel pro něj, pro člověka. Ale vedle těch věcí byla na světě ohromná spousta jiných věcí, nad níž rozum jeho se zastavoval.
- Nač ta majorita přírody? zvolal člověk, stanuv na svém putování, nač ta majorita přírody nepotřebné? Jaký to nesmysl bez míry a mezí, aby existovalo něco v takovém množství, nemajíc účelu, účelu pro mne, člověka! Jaké to plýtvání sil, mrhání života na bezúčelnost?
Sklíčil se člověk svou otázkou. Problém nepotřebnosti velké většiny světa užíral mu mozek a spánek. Nebylo možno zavírat oči před faktem, že kolem něho existovaly massy bez důvodu existenčního. Bylo to zrovna osobní urážkou pro člověka, ta přesila přírody nepotřebné a neúčelné; nebylo přec možno připustit možnost, že by ty neužitečné massy měly nějaký účel mimočlověcký - vždyť tím pouhým připuštěním už se kácelo hrdé přesvědčení, že vše na světě je pouze pro člověka, kterýž je korunou, vrcholem a pánem všeho, jak člověk čítal a slýchal. Pokoušel se člověk vymyslit té neúčelné spoustě nějaký účel, jakýs takýs surrogát užitečnosti, snažil se najít pro tu nepotřebnou přírodu sebe slabší raison

ďetre - marně!
Chodil člověk ohromnými lány - tu rostl vřes, pýřavka, ostříce, blatouch a koniklec, bez počtu bylo tu marného stvoření, myriady vyplýtvaných sil, až se člověku srdce svíralo nad tou nesmyslností světa:
- Zde by měly růst brambory! Černá řetkev a okurky! vzdychl si člověk z hlubin umučené duše. Já být stvořitelem světa, docela jiné schéma bych si vymyslil! Rozumnější, užitečnější a praktičtější! Na přírodu užitečnou bych se omezil, neprovinil bych se takovým absurdním mrháním sil - oh! můj svět by vypadal docela jinak, geniálně prostě, ale účelně. Zfušovaný světe, zbříděné monstrum arcinerozumu - místo tvého vřesu, pýřavky, ostříce, blatouchu a koniklece, místo té pestré různotvarné nicoty omezil bych se na ideu velikou a živnou: Zde by měly růst brambory.!
Ale marno mudrovat bylo člověku. Nejhorší z muk jeho myšlení byla muka, že vše to absurdní a nesmyslné klidně existovalo dál - nic nedalo se proti tomu činit. Dál hloubal člověk, až jednoho jitra našel nenadálou odpověď na své pochyby:
- Není to přímo užitečné, ale je to krásné! Krása - toť konec konců také užitečnost! Ha! Nalezl jsem bystroumem svým existenční důvod těch miliard existencí - zachránil jsem reputaci tvůrcovu! Krása, toť destilovaná užitečnost! Obohacuje člověka majetkem sic nehmotným, pouze ideovým, ale konec konců přece jen ho obohacuje! Není to tedy naprosto nerozumné a absurdní chyba je pouze v tom, že zbytečně při takové majoritě přírody dává se důraz na užitečnost nereálnou, jen ideální - věru, víc bramborů by bylo mnohem moudřejší! Ale co dělat teď? Konec konců je to přec jen menší zlo, než kdyby ta majorita vůbec nebyla k ničemu..
Začal se člověk vpravovat do svého nového poznání, s nakyslým úsměchem jal se užívat té pochybené, destilované užitečnosti světa. Ale za krátký čas shledal, že nový jeho názor světový je nedostatečný. Objevily se spousty věcí, které člověku nebyly ani užitečné ani krásné; marně pokoušel se svým světovým názorem přikrýt tyto věci, natahoval jej, až děravěl, - nadarmo. Nač vši? Nač štěnice? Nač žraloci? Nač chřestýš? Nač tygr? Tygr - pro kůži, člověka přikrýt! Ano, ale což? zadáví-li člověka a s kůží pěkně uběhne do džunglí?
Rozzuřil se člověk. Látro hromů sypal na protirozumové uspořádání světa. To že rozum nadlidský? Míň než lidský! Člověk svým zdravým rozumem objeví hravě chyby tohoto systému, hravě by se jich uměl vystříhat - jak proti tomu systému vymyšlenému člověkem nesmyslně vypadá ten výtvor šílence-tvůrce s potrhanou logikou, který pro nic za nic vyplýtval ohromnou sílu na nic, tam kde měly a mohly růst brambory!
Viděl člověk, že problému svého se nedomyslí, i šel ke starci mudrci. Mudrc stoletý, s bílou jak mléko bradou, v horách sídlí, sám pro sebe žije, lidí daleko, tajemství všelikterá zná a divy umí, ale lidem neříká, neprozrazuje. Přijde člověk, po pás se pokloní, ještě níž, až k nohám starci mudrci se kloní, své trápení mu povídá, na nesmyslnost světa, neúčelnost stvoření, nepotřebnost přírody mu naříká.
Napromluvil ani slova stařec; mlčí, na člověka hledí, potom bere do ruky dlouhé stéblo třtiny, ze třtiny vyjímá mast černou, natírá mastí člověku ústa a uši. Žasne člověk: Co to? - Ale stařec ani slovíčka z bezzubých rtů nevypouští, dvéře člověku otvírá, vyprovází na práh a zas za sebou zavírá.
V úžasu odchází člověk: Ani slova na mé pochybnosti mi neřekl a jakou podivnou mastí mně pomazal ústa a uši!
Jde kus cesty a najednou slyší: včela mluví. Nebzučí, mluví. Docela zřetelným, jako lidským hlasem mluví, a on, člověk, rozumí jí docela jasně, patrně vlivem zázračné masti starce mudrce jí rozumí.
A hle, rozeznává, že včela hubuje na zařízení světa. Zasmál se člověk z plna hrdla. Tak hrozně komické to bylo: včela hubovala jako on, na uspořádání světa!
- Proč láteříš, včelo? zařehotal se člověk, najednou všecek zalit nejlepším rozmarem. Nejsi spokojena se světem?
- Nejsem! Svět je bídně zařízen! Tak málo tu květů a tak skoupě medu v nich! Co se pro kapku medu naplahočím! Nač je ta spousta ostatní, když v ní ani krůpěje šťávy není? Holý nesmysl! Celý svět moh' být udělán jako jediná veliká květina, až po kraj nalitá medem - tak bych seděla jen na ní, netrmácela se a pořád jen pila! Já bych lépe byla spořádala svět! - ale takhle? Fuj! Nesmyslné vyplýtvání sil na neužitečnost! Těch několik květin s medem, ano, to schvaluju, ale ostatní je nepotřebný nerozum!
Člověk chechtem válel se v trávě, tak nesmírně směšné a titěrné se mu zdálo, slyšet své vlastní myšlenky,

parafrasované z durdivých úst včelích. Bylo mu nehorázné, že ten bídný, skoro neviditelný tvor se domníval, jako by celý nesmírný svět byl tu jen k vůli němu - ha ha ha! dralo se mu vřeštivým vodopádem smíchu z hrdla - usmát se mohl. Kus cesty ušel a zas se zastavil, smál se, smál, div modrá obloha nad ním neřinčela. Ne! ta myšlenka groteskní! Chtít svět předělat na jediný, po kraj nalitý hrnek!
- Tobě je ňák veselo! zabrouklo si mrzutě káně, sedící schlíple u cesty.
- Bodejť by nebylo! Tobě není?
- Bodejť by bylo! Mizerný svět, kde má být káně kánětem bez myší. Voda letos vytopila kde jaký myší pelech a zalila mladé, teď já mám idiotství to odpykat. Být svět zařízen dle mé idey, nebylo by tu než myší a káňat!
- Výborně! Jenom. co pak by tomu říkaly myši?
- Myši? podivilo se káně. Ty jsou tu přec k vůli nám!
Člověk zas se dal do smíchu, ale tentokrát už mu do něho zněl ostrý hvizd cizí ironie. Smál se, ale už ne tak upřímně a suverénně, jako po prvé, ač mu idea káněte - jen káňata a myši! - byla ještě grotesknější, než schéma včelino. Ale aby přehlučel onen ostrý ironický hvizd v duši, nutil se do hlaholného smíchu - kraj jen jen duněl vlnami z jeho plic.
- To jsem se tebe lek'! povídá najednou vedle cesty drobný hlásek.
Podívá se člověk - hle! kaloval vyhlédl z nečisté hromádky u cesty.
- Ah ty kolomazníku! vyrušil jsem tě z hodokvasů? vece s humorem člověk.
- Vyrušil, ale nehněvám se na tě. Tys můj veliký dobrodinec, dovol, až ti složím svou nejuctivější reverenci! Ty mne tolik obšťastňuješ!
- Jsi šťasten tedy, kalovale?
- Jsem. totiž byl bych, bezmála. ale co dělat? man muss sich fügen in das unvermeidliche! Odpusť, povídal kaloval důvěrně, že ti to povím. Vím, žes udělal pro mne, co jsi moh' - vím, že's stvořil pro mne tenhle celý svět. Ale to bylo zbytečné! Drobátečko jinak jsi jej měl pro mne zařídit, víš, udělat jej takovou jedinou kolosální hromadou pro mne. ach, to by byla slast nad slasti. Na to ostatní jsi vyplýtval zbytečně mnoho tvůrčí energie a není to k ničemu, odpusť! Ach, bylo by to bývalo tak krásné a moudré, ale teď marno snít a toužit! Nevytýkám ti, žes neudělal pro mne svět tak, jak já si myslím, ne, ne! nebyl's pak už patrně v takovém plodném plném rozmachu tvůrčím, - nevytýkám, buď ti čest a chvála i za toto!
A labužnicky zaryl se zase kaloval do své rozkoše a člověk šel dál. Pokoušel se smát, křivil ústa, ale smích nějak lojově mu stydl na tváři. Rád by byl se sebe střásl poslední rozhovor s nečistým zvířátkem, které pokládalo sebe za střed světa a svět za určený jen sobě; rád by byl
uběhl myšlence, pod jakým zorným úhlem patří ten smrdutý brouk na něj, Člověka, Pána veškerenstva, shledávaje jeho raison ďetre v tom, aby mu dodával potřebné hromádky k existenci -
Bylo to několik nepříjemných chvilek myšlení. Potom zdvihl zas pán světa a koruna stvoření hrdě svou hlavu.